

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

Проректор з навчальної роботи

(підпис) Л.І.Чорний
(ініціали, прізвище)

19 вересня 2019 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ, МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА
БЕЗПЕКА»**

**для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань
28 Публічне управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 1
2. Заплановані результати навчання	– 2
3. Програма навчальної дисципліни	– 3
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
4.2. Аудиторні заняття	– 7
4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендована література	– 9
7.1. Основна література	– 9
7.2. Допоміжна література	– 10
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 16

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	28 Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	–	281 Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації	–	Територіальне управління та місцеве самоврядування
4. Назва дисципліни	–	Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека
5. Тип дисципліни	–	обов'язкова
6. Код дисципліни	–	МППО 6
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	магістр
9. Курс / рік навчання	–	перший
10. Семестр	–	перший
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5 / 105
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	–	36
% від загального обсягу	–	34,2
лекційні заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	17,1
семінарські заняття (годин)	–	18
% від обсягу аудиторних годин	–	17,1
самостійна робота (годин)	–	69
% від загального обсягу	–	65,8
тижневих годин:		
аудиторних занять	–	2

самостійної роботи	– 3,8
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 16
% від загального обсягу	– 15,2
лекційні заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 89
% від загального обсягу	– 84,8
тижневих годин:	
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– -
2) супутні дисципліни	– МППО 3 Стратегічний менеджмент, МППО 5 Публічна служба
3) наступні дисципліни	– МППВ 8 Управління ресурсами, МППВ 10 Соціальна і гуманітарна політика, МППВ 14 Управління розвитком регіону
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>	
<i>1. Знання</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату навчальної дисципліни;
1.2)	розкривати теорії та моделі глобалізації як визначальної характеристики міжнародних процесів;
1.3)	описувати основні теорії єдиної Європи, сучасні концепції та моделі європейської інтеграції, етапи зародження і становлення європейської єдності;
1.4)	характеризувати процес створення Європейського Союзу і його подальшої інтеграції;
1.5)	знати основні підходи до розуміння сутності міжнародної та європейської безпеки;
1.6)	впорядковувати наукові підходи до вивчення складових системи національної безпеки.
<i>2. Розуміння</i>	
2.1)	пояснювати зміст основних термінів, що розкривають суть євроінтеграції, міжнародного публічного управління та безпеки;
2.2)	обговорювати сутність, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між національними та глобальними явищами і процесами;
2.3)	описувати процеси формування та реалізації внутрішньої і зовнішньої політики Європейського Союзу;
2.4)	ідентифікувати необхідність врахування зв'язків між національними та глобальними явищами і процесами під час розроблення та реалізації заходів публічного управління та адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки.
<i>3. Застосування знань</i>	
3.1)	використовувати інформацію про сучасні глобалізаційні та інтеграційні процеси для розробки управлінських рішень стосовно формування внутрішньої та зовнішньої політики України;

3.2)	передбачати перспективи та можливості розвитку процесів європейської інтеграції України;
3.3)	знаходити можливості використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки.
4. Аналіз	
4.1)	здійснювати системний аналіз умов формування та захисту національних інтересів України;
4.2)	аналізувати чинники, які зумовлюють процес формування та функціонування системи забезпечення національної безпеки, а також здійснюють вирішальний вплив на її потенціал (можливості), та підходи щодо його оцінювання.
5. Синтез	
5.1)	використовувати методи прогнозування для формування гіпотез і припущень про майбутні тенденції розвитку глобалізованого світу, критичне осмислення проблемних питань розвитку публічного управління процесами та відносинами у сфері міжнародної безпеки;
5.2)	використовувати методи стратегічного управління та планування у сфері національної безпеки, у тому числі в умовах надзвичайних ситуацій та реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи, методологію прогнозування у сфері міжнародних відносин.
6. Оцінювання	
6.1)	аргументувати завдання та пріоритети європейської інтеграції України;
6.2)	виконувати комплексний аналіз взаємозв'язку цілей, функцій та завдань ієрархічних рівнів стратегічного управління у сфері національної безпеки та оцінювати його ефективність, готувати пропозиції щодо їх оптимізації.
7. Створення (творчість)	
7.1)	обґрунтовувати пропозиції щодо практичної імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
7.2)	готувати обґрунтовані пропозиції до проектів управлінських рішень, які стосуються забезпечення захищеності національних інтересів - життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Публічна політика і глобальне врядування

Тема 1. Глобальні процеси та проблеми сучасності

Цілісність сучасного світу та його різноманіття. Школи глобалістики. Головна мета, об'єкт, предмет та категорії глобалістики: глобальний розвиток, глобальна система, глобальне суспільство, інтеграція, коеволюція, локалізація, інтернаціоналізація, регіоналізація, суверенітет, модернізація, традиціоналізм та ін. Прикладні аспекти глобалістики.

Глобальні процеси природного характеру (екологічні процеси, зростання чисельності людської популяції, зміна клімату, виснаження ресурсів, скорочення біорізноманітності).

Вплив глобалізації на культуру сучасного світу (глобальна, масова маргінальна, космополітична, транснаціональна, принципи формування глобальної культурної цілісності: єдності й різноманіття культури; «культурної демократії»; міжнародної культурної співпраці та ін.).

Глобалізація інформаційних процесів. Чинники формування глобального «інформаційного суспільства». Складові інформаційної глобалізації. Інформаційна глобальна політика. Потенціал держави як суб'єкта глобальної інформаційної конкуренції. Глобалізація світової економіки в контексті дослідження тенденцій людського розвитку.

Геополітичний та гео економічний вимір процесів глобалізації: проблеми взаємовідносин Північ-Південь та Захід-Схід, можливі шляхи оптимізації світового розвитку.

Тема 2. Глобалізація та публічна політика

Сутність цивілізаційної парадигми та її основні положення. Співвідношення понять «цивілізація», «суспільство» та «культура». Типологічні моделі цивілізації. Підходи до класифікації цивілізацій М.Данилевського, А. Тойнбі, П. Сорокіна, К. Ясперса та інших.

Принципи формування глобальної цивілізації: цілісності світу, системного характеру економічних та соціокультурних відносин країн, зумовленості локальних та глобальних процесів суспільного розвитку. Характерні риси та проблеми сучасного етапу розвитку цивілізації. Передумови розробки сценарію розвитку глобальної цивілізації в умовах глобальних криз. Основні положення концепції «зіткнення цивілізацій» (С. Хантінгтон) та «діалогу цивілізацій» (М. Хаттамі). Засади стратегії глобального гуманізму. Порівняльний аналіз світових цивілізацій: характеристика вертикальних цивілізацій; Захід і Схід як предмет цивілізаційного аналізу; характеристика горизонтальних цивілізацій. Цивілізаційні відмінності в моделях геополітичної поведінки та забезпечення безпеки країн Заходу і Сходу. Політичний простір та політичний час глобального світу. Політичний консенсус у глобальному діалозі цивілізацій.

Тема 3. Основи глобального врядування

Передумови створення системи глобального управління: Світового уряду, Світового парламенту, Глобальної судової системи. Міжнародні норми та організації, які можуть стати елементами системи глобального управління. Формування системи глобального менеджменту. Синонімічна, планетарна, наднаціональна і цивілізаційна концепції глобального управління. Напрями, концепції та тенденції глобальної еволюції державно-управлінських систем (зміна моделі громадської участі у прийнятті рішень органами влади, концепція "відкритого уряду" та електронного уряду, формування публічного менеджменту, адаптація державної політики до процесів глобалізації управління та ін. перехід від ієрархічних до мережових моделей побудови управлінських систем). Проблеми і перспективи участі України в системі глобального врядування.

Змістовий модуль 2

Політика європейської інтеграції

Тема 4. Еволюція ідеї європейської Єдності

Зміст, характер і спрямованість інтеграційних процесів у сучасному світі. Теорії європейської інтеграції. Зародження європейських інтеграційних процесів.

Роль «Плану Маршала» у відновленні економіки післявоєнної Європи. Створення Європейської організації економічного співробітництва. Створення Ради Європи, як союзу між його членами для захисту та просування ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, сприяння їх економічному та соціальному прогресу. «Меморандум Моне» і Декларація Робера Шумана. Об'єднання вугільної і сталеливарної промисловості Франції та Західної Німеччини.

Тема 5. Сенс європейської інтеграції

Суверенітет як поняття міжнародного права. Європейська інтеграція та наднаціональність співтовариств. Особливості політико-правових систем країн ЄС та їх вплив на формування інститутів ЄС.

Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС (Європейська Рада, Рада Європейського Союзу, Європейський парламент, Європейська Комісія, Суд Європейського Союзу, Європейський суд аудиторів та інші інституції).

Право Євросоюзу і міжнародне право. Типи ухвал органів ЄС (розпорядження, рішення, директиви, акти, рекомендації). Процес прийняття рішень в органах ЄС. Принципи консенсусу, кваліфікованої більшості, «спільного рішення» як засади прийняття рішень. Переговори та консультації – основа європейських процедур у прийнятті рішень. Розвиток процедури «спільного рішення» в Амстердамському договорі. Поліцентричність політико-адміністративної системи ЄС. Загальні принципи права ЄС. Принцип субсидіарності.

Установчі договори Європейського Союзу. Робота над проектом Конституційного договору Європейського Союзу. Причини та наслідки провалу Конституційного договору на референдумах у Франції та Нідерландах.

Лісабонський договір як компромісний варіант європейської конституції. Зміст реформ за Лісабонським договором: набуття правосуб'єктності ЄС, запровадження посади Президента ЄС, посади Високого представника із закордонних справ та політики безпеки, «постійного» Голови Європейської Ради (яка стає інституцією ЄС); зміни до голосування за кваліфікованою більшістю; посилення ролі національних парламентів; фіксація кількості євродепутатів в Європейському Парламенті; набуття чинності Хартії основних прав.

Змістовий модуль 3

Міжнародна та європейська безпека, механізми забезпечення національної безпеки

Тема 6. Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки

Зміст та структура системи міжнародної безпеки. Ключові виклики міжнародній безпеці.

Концептуальні засади зовнішньополітичної діяльності Європейського Союзу. Еволюція та інституційно-правовий вимір Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС. Передумови, генезис і правове забезпечення Спільної політики безпеки та оборони. Європейська стратегія безпеки. Геополітичний контекст європейської безпеки. Цілі Спільної зовнішньої та безпекової політики. Формування нормативних засад та принципів спільної зовнішньої політики ЄС. Інституційні механізми реалізації зовнішньої політики ЄС. Процедури прийняття рішень у Спільній зовнішній та безпековій політиці та зовнішніх відносинах ЄС.

Формування та реалізація державної політики у сфері національної безпеки у країнах-членах ЄС.

Тема 7. Об'єднана Європа у XXI столітті

ЄС-28: проблеми інституційного перетворення Євроспільноти. Ухвалення рішення про створення Конвенту за майбутнє Європи. П'яте «велике» розширення ЄС – членами Європейського Союзу стали Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія. Вступ до ЄС Болгарії та Румунії. Проблеми інтегрування нових держав-членів ЄС. Економічна криза (2008) та пошуки механізмів її урегулювання. Проект створення Банківського союзу. Приєднання Хорватії до Євросоюзу.

Тема 8. Інституційні засади політики національної безпеки

Необхідність формування теорії національної безпеки. Сутність та зміст національної безпеки. Наукові підходи до вивчення складових національної безпеки.

Система забезпечення національної безпеки України. Мета, завдання і функції системи забезпечення національної безпеки України. Принципи побудови та функціонування системи забезпечення національної безпеки. Структура системи управління національною безпекою.

Компетенція Президента України у забезпеченні національної безпеки України. Конституційні засади організації та діяльності Кабінету Міністрів України в сфері

управління національною безпекою. Компетенція Верховної Ради України в сфері забезпечення національної безпеки. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Прокуратура України. Національний банк України. Компетенція центральних органів виконавчої влади у забезпеченні національної безпеки. Сили та засоби забезпечення національної безпеки України.

Поняття та зміст нормативно-правового забезпечення національної безпеки. Поняття та зміст Концепції національної безпеки. Класифікація концепцій національної безпеки. Основні підходи до формування доктрин національної безпеки. Основні положення Стратегії національної безпеки України. Модель ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в сфері національної безпеки.

Правові основи та принципи державної політики національної безпеки. Суб'єкти розробки та впровадження державної політики національної безпеки, їх компетенції, відповідальність, взаємодія. Можливості аналітичних центрів при розробці та впровадженні державної політики національної безпеки.

Теоретичні основи політичного аналізу та прогнозування державної політики національної безпеки. Оцінювання та моніторинг державної політики національної безпеки. Характер впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на державну політику захисту національних інтересів.

Особливості державної політики національної безпеки. Основні завдання державної політики національної безпеки.

Контроль процесу формування політики національної безпеки інститутами громадянського суспільства. Функції та завдання РНБО України у контексті досвіду інших країн з питань моніторингу політики національної безпеки.

Тема 9. Методи реагування на загрози національній безпеці

Зміст, ознаки та загальна класифікація загроз (викликів, небезпек, власне загроз) національній безпеці. Основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України, стабільності в суспільстві (у зовнішньополітичній сфері, у сфері державної безпеки, у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України, у внутрішньополітичній, економічній, соціальній та гуманітарній, науково-технологічній сфері, сфері цивільного захисту, екологічній та інформаційній сфері).

Побудова системи захисту від загроз (пошук, визначення загроз та реагування на них (реактивний - у західній термінології), визначення своїх цілей та програм розвитку системи та їх реалізація з відповідним реагуванням на перепони та ускладнення). Паспорт (матриця) загроз. Етапи діяльності в умовах виникнення загроз.

Тема 10. Основи стратегічного управління у сфері національної безпеки

Концептуальні засади стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Понятійно-категорійний апарат стратегічного планування. Методичні підходи щодо формалізації процесу стратегічного планування. Принципові обмеження при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки.

Організаційно-правові засади стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Правові основи, суб'єкти та об'єкти стратегічного планування в Україні. Взаємозв'язок стратегічного планування соціально-економічного розвитку та забезпечення національної безпеки. Система керівних документів та досвід інших країн щодо стратегічного планування забезпечення національної безпеки.

Розробка стратегії національної безпеки. Концепції, доктрини, стратегії з питань національної безпеки як інструменти політики національної безпеки. Існуючі підходи до розробки концепцій, доктрин та стратегій з питань забезпечення національної безпеки. Оцінка національних інтересів та побудова їх ієрархії. Оцінка загроз національним інтересам. Концептуальні основи розробки та оцінка варіантів Стратегії у контексті ризиків їх реалізації. Особливості підготовки та впровадження стратегічних планів в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Глобальні процеси та проблеми сучасності	10	2	2	–	–	6	9	0,5	0,5	–	–	8
2.	Глобалізація та публічна політика	8	1	1	–	–	6	10	0,5	0,5	–	–	9
3.	Основи глобального врядування	8	1	1	–	–	6	11	1	1	–	–	9
4.	Еволюція ідеї європейської Єдності	11	2	2	–	–	7	11	1	1	–	–	9
5.	Сенс європейської інтеграції	12	2	2	–	–	8	11	1	1	–	–	9
6.	Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки	10	2	2	–	–	6	11	1	1	–	–	9
7.	Об'єднана Європа у XXI столітті	10	2	2	–	–	6	11	1	1	–	–	9
8.	Інституційні засади політики національної безпеки	10	2	2	–	–	6	10	0,5	0,5	–	–	9
9.	Методи реагування на загрози національній безпеці	12	2	2	–	–	8	10	0,5	0,5	–	–	9
10.	Основи стратегічного управління у сфері національної безпеки	14	2	2	–	–	10	11	1	1	–	–	9
	Усього	105	18	18	–	–	69	105	8	8	–	–	89

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 5.2.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі розрахункової роботи.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 3 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Аракелян М.Р. Право Європейського Союзу: підручник /М.Р. Аракелян, М.Д.Василенко. – О. : Фенікс, 2012. – 390 с.
2. Горюнова Є.Л. Євроінтеграція: навч. посіб. / Є. Л. Горюнова. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с.
3. Грицяк І.А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підручник / І. А. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов. – Х. : Магістр, 2009. – 620 с.
4. Європейська інтеграція: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» /Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д. І.Дзвінчука. - ІваноФранківськ: Місто НВ, 2013. - 464 с.
5. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: навч. посіб. – 2-ге вид.,

- виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. – К., 2012. – 759 с.
6. Консолідовані версії договору про Європейський Союз та договору про функціонування Європейського Союзу (2010/С 83/01): хрестоматія / упоряд. Б.В. Бабіна. – О. : Фенікс, 2012. – 294 с.
 7. Кривцова В.В. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навч. посіб. /В. М. Кривцова; [за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика]. – К. : Міленіум, 2009. – 140 с.
 8. Мальська М.П. Основи європейської інтеграції: підручник /М.П.Мальська, Н.В.Антонюк. – ЦУЛ. – 2019. – 320с.
 9. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за ред. В. М. Бесчастного. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 366 с.
 10. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за ред. Р. А. Петрова. – 4-те вид., змін. і допов. – К.: Істина, 2011. – 376 с.
 11. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
 12. Право Європейського Союзу. Особлива частина (з урахуванням положень Лісабонського Договору): навч. посіб. /за ред. : М.Р. Аракеляна, О.К. Вишнякова. – К. : Істина, 2010. – 528 с.
 13. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року №2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
 14. Прокопенко Л.Л. Вступ до європейської інтеграції: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко; [за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика]. – К. : Міленіум, 2009. – 333 с.
 15. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем : навч. посіб. / за ред. Л. Д. Чекаленко. – К. : Дип. акад. України при МЗС України, 2013. – 624 с.
 16. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/stru/paran7>
 17. Стрельцов В. Ю. Європейська економічна інтеграція: навч. посіб. / В.Ю. Стрельцов; [за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика]. – Харків : ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009. – 148 с.
 18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України № 1678-VII від 16.09.2014 (набула чинності від 01.09.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
 19. Україна в Європі і світі : навчальний посібник / В. О. Корнієнко.– Вінниця : ВНТУ, 2017. – 147 с.
 20. Шамбровський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: навч. посіб. / Г.О. Шамбровський. – К. : Знання, 2011. – 187 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Андрущенко В. П. Світанок Європи : монографія / В. Андрущенко. - К.: Знання України, 2011. – 1009 с.
2. Байковський П. Інституційна та соціокультурна складова проблеми «дефіциту демократії» в ЄС / П. Байковський. – Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. - 2012. - Випуск 30. - С. 103-112.
3. Байковський П. Механізми впливу політичних партій на процес прийняття рішень в Європейському Союзі / П. Байковський, І. Зінько // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013.– С. 154-167.

4. Батанов О. Європейська традиція муніципального права: епоха формування та напрями розвитку [Електронний ресурс] / О. Батанов // Наукові записки [Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Право. - 2017. - Вип. 1. - С. 11-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snslnnp_2017_1_4
5. Беренд І.Т. Європа від 1980 року /І.Т. Беренд; [пер. з англ. А. Іщенка]. – К.: Наука, 2010. – 348 с.
6. Винайдення традиції / за ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера. 2-ге вид., випр. – К.: Ніка-Центр. – 2010. – 448 с.
7. Вінникова Н.А. Фракціоналізація ухвалення рішень в Європейському Союзі /Н.А. Вінникова // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки: Збірник наукових праць / Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2015. – Вип. 1 (9). – Ч. 2. – С.24–34.
8. Волошко Н. О. Становлення та розвиток національної економіки в умовах міжнародної інтеграції України [Електронний ресурс] / Н. О. Волошко, І. Г. Курінна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. - Вип. 25(1). - С. 63-67. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2019_25\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumtevsg_2019_25(1)_15)
9. Герман М. Сучасні підходи до дослідження євро інтеграційних процесів постсоціалістичних суспільств // Політологічні та соціологічні студії: Т. XI. Теорія та історія політичної науки: світовий та національний досвід: зб. наук.праць / наук. ред. А.М. Круглашов. – Чернівці : Букрек, 2012. – С.501-512.
10. Гібернау М. Ідентичність націй / М. Гібернау; [пер. з англ. П. Ташук]. – К.: Темпора, 2012. – 303 с.
11. Глобальні модерності / за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона; [пер. з англ. Т. Цимбала]. – К.: Ніка-Центр. – 2012. – 400 с.
12. Дегтярьова І. О. Формування регіональної політики в умовах посилення процесів глобалізації та територіальної конкуренції [Електронний ресурс] /І.О. Дегтярьова // Аналітика і влада. - 2011. - № 4. - С. 126-132. - Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2011_4_22
13. Дерев'янка І. П. Тенденції висвітлення європейського вектору України в польській провідній періодиці [Електронний ресурс] / І. П. Дерев'янка // Стратегія розвитку України. - 2017. - № 1. - С. 121-125. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2017_1_26
14. Деркач М. Міграційні процеси в Європейському Союзі: кордони, безпека, інтеграція / М. Деркач // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013.– С. 234-241.
15. Євмешкіна О. Л. Особливості стратегічного планування в Європейському Союзі [Електронний ресурс] / О. Л. Євмешкіна // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. - 2017. - Вип. 1. - С. 186-193. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_1_29
16. Європейський Союз і світова політика / за ред. Е. Гембл, Д. Лейн; [пер. з англ. О. Насика]. – К.: «Наука», 2011. – 360 с.
17. Єрмакова Г. С. Європейська єдиність та інтеграція як феномен взаємозв'язку права та релігії в цивільному вимірі [Електронний ресурс] / Г. С. Єрмакова // Європейські перспективи. - 2017. - Вип. 1. - С. 18-23. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2017_1_5
18. Жити разом: поєднання різноманіття і свободи в Європі XXI століття. Доповідь Групи видатних осіб Ради Європи / [Пер. з англ.] – Львів : Літопис, 2011. – 112 с.

19. Забарна Е. М. Європейська стратегія сталого зростання на основі стратегічного управління енергозбереженням в регіонах [Електронний ресурс] / Е. М. Забарна // Економічний форум. - 2017. - № 2. - С. 96-101. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_18
20. Завальнюк В. В. Філософсько-антропологічні основи дослідження конфліктності світу в епоху глобалізації [Електронний ресурс] / В. В. Завальнюк // Актуальні проблеми держави і права. - 2011. - Вип. 60. - С. 7-13. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_2
21. Заскока К. О. Засоби протидії негативним економічним явищам глобалізації [Електронний ресурс] / К. О. Заскока, І. В. Стрижак // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. - 2012. - № 1. - С. 77-80. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2012_1\(8\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2012_1(8)_13)
22. Карабаза І. А. Бренд міста: аналіз позицій європейських міст у світових рейтингах [Електронний ресурс] / І. А. Карабаза // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. - Вип. 25(1). - С. 99-103. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25(1)_23)
23. Коваль О. А. Генеза досліджень ризику в сфері культури за умов глобалізації [Електронний ресурс] / О. А. Коваль, Ю. Е. Шерф // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. Педагогіка. - 2010. - № 3. - С. 27-29. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_fpp_2010_3_5
24. Коршунова Н. В. Міжнародні та європейські стандарти державної політики [Електронний ресурс] / Н. В. Коршунова // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. - 2017. - № 1. - С. 360-370. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2017_1_35
25. Кравченко Л. В. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграційного розвитку [Електронний ресурс] / Л. В. Кравченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2018. - № 5(1). - С. 293-297. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5\(1\)_55](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5(1)_55)
26. Красівський Д. О. Проблеми впровадження європейських стандартів політичного управління в Україні. спроби аналізу [Електронний ресурс] / Д. О. Красівський. // Державно-управлінські студії. - 2017. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_1_4
27. Кремень В. Україна: ідентичність у добу глобалізації / В. Кремень, В. Ткаченко. – К.: Знання, 2013. – 415 с.
28. Крисанов Д. Ф. Передумови та наслідки глобалізації в агросфері України [Електронний ресурс] / Д. Ф. Крисанов, Л. О. Удова, О. М. Варченко, А.С. Даниленко // Вісник аграрної науки. - 2012. - № 12. - С. 8-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaan_2012_12_3
29. Круглашов А. Сучасні теоретичні інтерпретації євроінтеграційних процесів постсоціалістичних суспільств / А. Круглашов, М. Герман // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. – С.15-31.
30. Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку : колективна монографія / за ред. А.І. Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. – К.: Університет «Україна», 2012 р. – 405 с.
31. Куцик П. Інтеграція економіки України в глобальне господарство: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / П. Куцик, О. Ковтун, Г. Башнянин, В. Шевчук // Економіст. - 2017. - № 2. - С. 11-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2017_2_5

32. Леманн Ж.-П. Хто врятує глобалізацію? [Електронний ресурс] / Ж.-П. Леманн // Зовнішні справи. - 2013. - № 7. - С. 22-25.
33. Лендшел М.О. Субсидіарність як принцип соціально-політичної організації: теоретичні витоки та українські перспективи / М.О. Лендшел // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. Збірник наук. праць. – Вип. 12. – Маріуполь. – 2015. – С. 211-217.
34. Лях Т. Л. Європейський досвід підготовки дослідників і практиків із розвитку та організації місцевих громад [Електронний ресурс] / Т. Л. Лях, А. О. Попова // Освітологічний дискурс. - 2017. - № 1-2. - С. 145-154. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2017_1-2_14
35. Малінін В. В. Процес формування політичної ідентичності в умовах глобалізації: особливості та складові [Електронний ресурс] / В. В. Малінін // Актуальні проблеми політики. - 2013. - Вип. 49. - С. 194-199. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2013_49_24
36. Маруняк Є. Регіональні особливості глобалізаційних процесів [Електронний ресурс] / Є. Маруняк // Вісник Національної академії наук України. - 2011. - № 8. - С. 21-33. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnapu_2011_8_3
37. Медвідь В.
Основні програми та інструменти допомоги Європейського Союзу Україні з питань розвитку громадянського суспільства та демократії (1992–2014 рр.) [Електронний ресурс] / В. Медвідь // Часопис української історії. - 2017. - Вип. 35. - С. 34-39. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2017_35_6
38. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія / Б.Б. Мельниченко. – Львів: ЛьвДУВС, 2012. – 204 с.
39. Мельничук І. Еволюція основних теоретико-методологічних підходів до вивчення сутності інтеграційних процесів у сучасному світі / І. Мельничук // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. – С.46-59.
40. Мислюк Ю.В. Модель інтеграції країн Центрально-Східної Європи до Європейського Союзу / Ю.В. Мислюк // Панорама політологічних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 9. – 2012.
41. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2012. – № 5 (157). – С. 5-13.
42. Олійник Я. Моделювання розвитку економіки України з урахуванням інтеграції в регіональні та світові системи взаємовідносин [Електронний ресурс] / Я. Олійник, А. Бобровицький // Часопис соціально-економічної географії. - 2017. - Вип. 22. - С. 32-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chseg_2017_22_8
- Шевченко А. В. Основні характеристики моделей та систем державного управління європейських країн – членів ЄС [Електронний ресурс] / А. В. Шевченко // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. - 2017. - № 2. - С. 186-191. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2017_2_31
43. Павленко О. Проблема статусу Косово в політиці Європейського союзу (1998 – 2016 рр.) [Електронний ресурс] / О. Павленко // Східноєвропейський історичний вісник. - 2017. - Вип. 3. - С. 107-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eehb_2017_3_16
44. Пилипенко Ю. І. Стратегія зовнішньоекономічної політики України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Ю. І. Пилипенко // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2012. - № 1. - С. 52-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2012_1_10
45. Прохорова В.М. Європейський досвід щодо формування регіональної політики /

- В.М. Прохорова //Наука й економіка. – 2014. – №2 (34). – С.186-191.
46. Ребкало В. А. Системні фактори впливу на формування та реалізацію державної євроінтеграційної політики України в умовах глобалізації (повний звіт про результати експертного опитування) [Електронний ресурс] /В.А. Ребкало, Ю.Г. Кальниш, М. С. Калина // Аналітика і влада. - 2012. - № 6. - С. 223-236. - Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2012_6_38
47. Рибак О. Методологічні принципи вимірювання політичних ризиків функціонування інститутів ЄС /О. Рибак // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. – С. 107-118.
48. Савицька О. Україна у європейському безпековому просторі: вітчизняна історіографія [Електронний ресурс] / О. Савицька // Часопис української історії. - 2017. - Вип. 36. - С. 99-104. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2017_36_13
49. Савка О.В. Регіональна політика Польщі – уроки для України / О.В. Савка // Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія. Збірник наук. праць. – Вип. 12. – Маріуполь. – 2015. – С. 277-283.
50. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник / Г.П.Ситник. – К. НАДУ, 2012. – 544 с.
51. Тенденції глобалізаційних процесів в світовому господарстві [Електронний ресурс] // Економічний форум. - 2013. - № 3. - С. 36-42.
52. Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування і співпраця / І. Ткаченко // Віче. – 2015. – №2. – С. 15-19.
53. Тодоріко А. Політична довіра як чинник інституціональної ефективності ЄС /А. Тодоріко // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції: зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. – С.214-222.
54. Фалалєєва Л. Г. Роль Копенгагенських критеріїв у реалізації цінностей Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Л. Г. Фалалєєва // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. - 2017. - № 1. - С. 114-122. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2017_1_21
55. Федотова Ю. В. Особливості торговельної політики країн Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Ю. В. Федотова // Проблеми системного підходу в економіці. - 2019. - Вип. 3(1). - С. 41-46. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_3\(1\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_3(1)_8)
56. Фішер Й. Історія повертається. Світ після 11 вересня і відродження Заходу /Й. Фішер; [пер. з нім. І. Андрущенко]. – К.: Темпора, 2013. – 536 с.
57. Фогел Х. Є. Періодизація імміграційної політики Європейського Союзу: від витоків до сучасності [Електронний ресурс] / Х. Є. Фогел // Грані. - 2017. - Т. 20, № 2. - С. 32-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_2_7
58. Хім М. К. Механізми впровадження європейських стандартів у вищих навчальних закладах, як спосіб підвищення ефективності та якості навчання [Електронний ресурс] / М. К. Хім. // Державно-управлінські студії. - 2017. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_1_14
59. Шамбровський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: навч. посіб. /Г.О. Шамбровський. – К.: Знання, 2011. – 187 с.
60. Шведа Ю. Європейська партійна система та її вплив на національні партійні системи / Ю. Шведа // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць /наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. –С.145-154.
61. Швидюк С. Регіональна політика Польщі: ретроспектива і погляд у майбутнє /С. Швидюк // Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри

- процесів європейської інтеграції : зб. наук. праць / наук. ред. А. М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. – С.313 – 325.
62. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України: навч. посіб.: у 2 ч. / авт.кол.: Г.П.Ситник, А.В.Дацюк, Р.Р.Марутян та ін. – К.: НАДУ, 2011. – Ч.1. – 44 с.
63. Юрченко А. Особливості попередження та протидії політичній корупції у Фінляндії та Нідерландах у контексті імплементації європейських антикорупційних норм [Електронний ресурс] / А. Юрченко // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. - 2018. - № 2. - С. 22-29. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvckrc_2018_2_5

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.rada.gov.ua
www.president.gov.ua
www.kmu.gov.ua
www.mfa.gov.ua
www.europa.eu.int
<http://www.consilium.europa.eu>
www.europarl.eu.int
www.eib.org
www.euro-ombudsman.eu.int
www.esc.eu.int
<http://www.cor.europa.eu>
www.eca.eu.int
www.curia.eu.int
http://europa.eu/agencies/community_agencies
www.osce.org
www.cer.org.uk
[www.europa.eu/lisbon treaty](http://www.europa.eu/lisbon_treaty)
www.worldbank.org
www.worldbank.org
www.un.org
www.delukr.ec.eu.int
www.ukraine.eu.mfa.gov.ua

Верховна Рада України
Президент України
Кабінет Міністрів України
МЗС України
Європейський Союз
Рада ЄС
Європейський парламент
Європейський інвестиційний банк
Європейський омбудсмен
Економічний і соціальний комітет
Комітет регіонів
Європейський суд аудиторів
Суд Європейського Союзу
Агенції Європейського Союзу
ОБСЄ
Центр європейських реформ
Лісабонський договір
Світовий банк
Світовий банк
ООН
Представництво ЄС в Україні
Представництво України в ЄС

Розробник робочої програми:

Викладач дисципліни:

декан факультету управління та економіки, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат економічних наук, доцент

_____ Т.В. Терещенко

02 вересня 2019 року

Схвалено кафедрою публічного управління та адміністрування
02 вересня 2019 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Н.М.Ткачова

02 вересня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 вересня 2019 року,
протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун

19 вересня 2019 року

Обліковий обсяг робочої програми – 1,03 ум.др.арк.